

Tekstai

Sondra Simanaitienė. Kinas mano mokytojas, nepasakyti Meilė

2009-08-03

2009 m. liepos 19 – 26 d. Klaipėdos ir Kauno krikščioniško kino vadovai **Virginija Martusevičienė** ir **Ramūnas Aušrotas** sukvietė besidominčius kino meno ir tikėjimo sinteze į Pakutuvėnus (Kretingos raj.), **Kino akademiją „ŠVENTŲJŲ GYVENIMAI“**. Pranciškonas Tėvas Gediminas sudarė puikias technines galimybes visą savaitę žiūrėti kiną didžiuliame Pakūtos angare, apie kokį Vilniaus kinematografai tegali pasvajoti, anot visą savaitę stovykloje praleidusios režisierės ir kino pedagogės Inesos Kurklietytės.

I dalis

Nauja diena, nauja savaitė. Krikščioniško KINO akademija - KINO žiūrėjimo, KINO mąstymo, KINO pritaikymo savo gyvenime stovykla. Žvilgteliu į šios vasaros savo keliones ir ne visada suprantu, kas režisierius šio filmo – aš, Jis ar tik mano asmeninis užsispyrimas kuo daugiau aprėpti pasaulio. Einu intuityviai, lyg kitaip nemokėčiau. O gal tik taip jaučiuosi *dabar ir čia*, Pakutuvėnuose, tarsi būčiau traukiama virvės, galinčios bet kada mano delne suplonėti iki plono siūlelio, pjaunančio delną, - nematomo, bet nenutrūkstančio.

Visą savaitę žiūrėsime kiną apie šventųjų gyvenimus. Patirsime, apmąstysime šventėjimo (koks svetimas žodis kasdienybėje) pamokas. *Turėtų būti sunku, turėtų skaudėti, pasiruoškite tam, kitaip nėra prasmės*, - sako stovyklos kino kūrybinių dirbtuvių vadovė I. Kurklietytė. Prieš pat atvažiuojant į stovyklą kaime nuslydau nuo šlapių lauko laiptų prie namo. Nuo savyje iš naujo atsivėrusio (atverto) pasipūtimo, nekantrybės, lytiškumo, nemeilės gali tekti žymiai skaudžiau kristi nei nuo metalinių kopėčių draugės kaime.

Tolimas planas (paning). Vidurvasario savaitė Pakutuvėnuose, Kretingos rajone, pranciškonų parapijoje, Minijos draustinyje, kur barzdotas Vaclovas tempia karutį su dviem vandens bambalais per šlapią lauką, o dangus, kuris anot režisierės Janinos Lapinskaitės Pakūtoje apsilankusios pirmadienio vakarą, yra vienas iškalbingiausių vaizdinių kinę, ritasi kukuliniais debesų kalnais. Palapinių nedaug, apie septyniolika. Žmonės įvairaus amžiaus – pagyvenę, vidutinio amžiaus, keli jaunuoliai, gal virš trisdešimt dalyvių, pasirengusių kristi nuo savųjų kopėčių. Vakaris į kino meistrų vakarus susirenka žiūrovai iš Klaipėdos, Kretingos, Salantų, Plungės. Juk pati aukščiausia kinematografijos kultūra pristatoma ne Vilniuje ar kitame didmiestyje, bet visai šalia, dideliame prie miško prsiglaudusiame pranciškonų angare, į kurio stogą visą antradienio pusdienį, o ir kitomis dienomis, plakasi stiprūs lietaus botagai, o (čia jau prasideda vidutinis vaizdo planas)...

Vidutinis planas (priartinimas - zooming). ... o Tėvas Gediminas stambiais žingsniais matuoja angaro metrus tarp garso, vaizdo aparatūros ir valdymo pulsto. Ir dar tas vėjas už langų medžių viršūnėmis leidžiasi iki pat smilgų galvučių tarsi iš A. Tarkovskio „Veidrožio“ stiprus Dvasios dvelkimas. Prieš pradėdant žiūrėti kiekvieną filmą buvo pateikiamos teologinė ir kinematografinė įžvalgos, kurios tarsi kino durų rankenos, nuspaudus žemyn, leisdavo pro mažesnę ar didesnę plyšį, pažvelgti į šiandienos Šventojo refleksiją bei pasirinktų kinematografinių priemonių subtilumas.

Vėją filmuojau akimis, - vidutiniu planu, kad nenudegintų, kad paliestų.

Stambus planas (close-up). Jo nėra daug, išskyrus filmus. Filmų apie šventuosius, ar jie būtų istoriniai, ar hagiografiniai, ar dvasinė Šventojo gyvenimo interpretacija, turi papasakoti apie vidinę žmogaus realybę, todėl stambus planas tarsi šventojo sieloje būtų įmontuotas zumas, pritraukiantis jo kančią, džiaugsmą, abejonę, meilę. Geriausi filmai visada yra stambus planas, - prieini arti, leidiesi į mąstymą apie savo sąžinę, moralę, santykį su šeima, draugais, bažnyčia, kolegomis. Toks tai stovyklos stambus planas.

Kauno Krikščioniško kino klubo vadovas, sudarinėjęs kino stovyklos Pakutuvėnuose programą, **Ramūnas Aušrotas**, atrinkdamas filmus stovyklai ir juos grupuodamas, kiekvienai savaitės dienai suteikė kryptį: gailėstingumas, tikėjimo liudijimas šiandien, mažutėlių tikėjimas, pranciškonų dvasingumas ir t.t. Tema „Šventųjų gyvenimai“ neleido labai plačiai rinktis – filmų apie šventuosius nėra daug. Norint suderinti kinematografinę bei religinės informacijos kokybes, pasirinkimas dar labiau susiaurėja. Turbūt, daugiausia filmų yra sukurta apie bažnyčios charizmatinę asmenybę, savo pažiūromis patrauklią ir šiandien, - Šv. Pranciškų. Ramūnas pasirinko italų režisieriaus **Roberto Rossellini 1950 m.** filmą „**Pranciškus, Dievo kvailėlis**“. Puikus pokario filmas, pakeliantis dvasią ir suteiktis optimistinę žiūrą į gyvenimo sunkumus ir nepriteklus. Ne purvas ir alkis yra gyvenimo valdovai, bet džiaugsmas ir ramybė. Du dalykai, kurių labiausiai pasigendu savo ir kitų sielose. Kai žmogus turi vidinę ramybę, jis yra tarsi tikro džiaugsmo vandenynas, prie kurio visiems gera būti.

Įstrigo viena scena iš filmo. Pranciškus su vienu mokiniu eina per purvyno dykrą. Lyja. Pranciškus nori parodyti mokiniui, kas yra tikrasis džiaugsmas. Prieina didelį namą tarsi tvirtovę, beldžiasi. Atidaro piktas šeimininkas ir pavaro lauk. Jie dar kartą beldžiasi, vėl pavaro, jie dar kartą, juos apkulia, numeta nuo laiptų į šlapią pliuurą. Pranciškus atsikelia ir sako: tai yra tikrasis džiaugsmas. Suprask, kad jei tu vis atsikeli iš purvyno ir vis eini, kelies ir eini... o ne nusimeni ir puoli į juodą depresiją, tai yra didžiausias džiaugsmas. Bežiūrint prisiminiau vieną sceną iš netolimos praeities. Besisvečiuojant Vilniuje pas draugę, įsiveržė jos sodo kaimynė ir apkaltino mano draugę neleistinu josios laisvalaikio, kai ji ilsisi po darbų savo namuose, suprask - sodo tvirtovėje, sudrumstimu. Kaip ji drįstanti skambinti jai į namus ir pranešti apie jos pačios sūnaus paauglio blogą elgesį, - žmogus juk yra užsidaręs savo namuose ir ilsisi. Pranciškus filme drąsiai beldžiasi į tokius namus ir šaukia: pabuskite, kelkitės, šie namai nėra jūsų tvirtovė, tai tik iliuzija. Ech, kaip suprantama ir drauge - kokia miela ta iliuzija. Deja, kaip ir visos kitos.

Stovyklos organizatoriai ieškojo kino žmonių, kuriems būtų įdomi filmų žiūrėjimo galimybė ne tik kinematografiniu, bet ir tikėjimo bei pasitikėjimo aspektais. Daugelis kino kritikų, kino meistrų atsisakė atvykti į tokią siauro – krikščioniško - profilio stovyklą, motyvuodami, kad neturi laiko (juk gaisėtis su kažkokiais nepažįstamaisiais, galbūt, netgi kinematografiškai nemuotvuotais, leisti laiką prie ne visada aukštos kokybės filmų), per toli

(kaskur prie riunges), ar dar kitokios priežastys. Iikrai suprantamos priežastys nesileisti į Ramūno ir Virginijos pasiūlytą avantiūrą – atvažiuoti žiūrėti, mąstyti, analizuoti kiną per krikščioniškų vertybių prizmę. Bet, kaip žinome, tikri dalykai dažniausiai atrodo netikrais, juokingais, kol įsitikini pats jų veikimo galia. Lyg turi savo rankoj visų virvių galus, o netikėtai pamatai, kad tai tik plonyčiai siūleliai, tarsi delno linijos, kurių pradžią ir pabaigą laiko Tas, kuris yra.

Bus daugiau

Kulturpolis.lt